

YEMLER BİLGİSİ

— ve —

YEM TEKNOLOJİSİ

Prof. Dr. Hasan Rüştü KUTLU
Prof. Dr. Ladine BAYKAL ÇELİK
Dr. Öğretim Üyesi Harun KUTAY

YEMLER BİLGİSİ

ve

YEM TEKNOLOJİSİ

Prof. Dr. Hasan Rüstü KUTLU
Prof. Dr. Ladine BAYKAL ÇELİK
Dr. Öğr. Üyesi Harun KUTAY

Çukurova Üniversitesi
Ziraat Fakültesi Zootekni Bölümü
Yemler ve Hayvan Besleme Anabilim Dalı
Adana

Nisan - 2026

 EFEAKADEMİ
YAYINLARI

Yemler Bilgisi ve Yem Teknolojisi

Yazar : Hasan Rüştü KUTLU

ORCID : (0000-0002-3891-1534)

Yazar : Ladine BAYKAL ÇELİK

ORCID : (0000-0003-3352-9181)

Yazar : Harun KUTAY

ORCID : (0000-0001-9163-4831)

ISBN 978-625-392-896-4

DOI <https://doi.org/10.59617/efepub2026522>

1. Baskı Nisan 2026

Bu eserin; yayın, satış ve kopyalama hakları EFE AKADEMİ'ye aittir.

Kütüphane Kartı

Yemler Bilgisi ve Yem Teknolojisi

KUTLU, Hasan Rüştü - BAYKAL ÇELİK, Ladine – KUTAY, Harun

1. Basım xviii + 475 s., 160 x 235 mm. Kaynakça var, Dizin yok.

Türü : Özgün Bilimsel Kitap

Anahtar Kelimeler :

1. Yemler Bilgisi, 2. Yem Teknolojisi, 3. Silaj, 4. Kuru Ot, 5. Karma Yem

Dizgi / Design

İsa Burak GÜNGÖR
(burakgungor@efeakademi.com)

Kapak Tasarım / Cover Design

Doç. Dr. Metehan KUTLU
(metehankutlu2@hotmail.com)

Sertifika No / Certificate No

49168

Matbaa Sertifika No / Printing Certificate No

49168

Efe Akademik Yayıncılık / Efe Akademik Publishing

Cağaloğlu Yokuşu Cemal Nadir Sokak
Büyük Mılas Han No: 24/125
Fatih/ İSTANBUL
0212 520 52 00 - www.efeakademi.com

Efe Akademik Yayıncılık Matbaa Adres: / Efe Akademik Publishing Printing Adress:

Cağaloğlu Yokuşu Cemal Nadir Sokak
Büyük Mılas Han No: 24/125
Fatih/ İSTANBUL
0212 520 52 00 - www.efeakademi.com

Ülkemizde yem biliminin ve ilgi sektörlerin kurulmasında ve geliştirilmesinde büyük hizmetleri olan rahmeti rahmana kavuşan ama ışıkları her daim bizlerle olan;

Sn. Prof.Dr. Sedat Kansu,
Sn. Prof.Dr. İsfendiyar Esat Kadaster,
Sn. Prof.Dr. Şükrü Bulgurlu,
Sn. Prof.Dr. Kemal Göğüş,
Sn. Prof.Dr. Remzi Akyıldız,
Sn. Prof.Dr. Ali Karabulut
Sn.Dr. İ. Hakkı Erdoğan
Hocalarımızın aziz hatıralarına,
varlığı ve yayınları ile bizlere her zaman yol göstermeye ve destek vermeye devam eden;

Sn. Prof.Dr. Mustafa Ergül hocamıza ve
Karma Yem Sektörü Duayenlerimiz;
Sn.M. Ülkü Karakuş, Sn.Dr. Hüseyin Büyükşahin ve **Sn. Yavuz Koca**
beylere sağlıklı uzun ömür dileklerimizle...

Yemler Bilgisi ve Yem Teknolojisinin öneminin kavranılabilmesi için içinde bulunduğumuz yüzyılda en büyük gücün gıda olacağı gerçeği bir kez daha hatırlanmalıdır. Dünya nüfusunun gelecek 20 senede 9.5 milyara çıkacağı beklenirken, tarım” arazilerinin hızla insan yerleşimine ve sanayiye açılarak daralması ve tarımın doğrudan çevreye bağımlı olması nedeniyle tarımsal üretimin aynı düzeyde artması mümkün görülmemekte ve gıda, yüzyılımızın en büyük gücü olmaya aday görünmektedir. Temel gıda üretimi açısından zengin bir ülke, gelecek yüzyılda güçlü bir ülke olacak ve dünya siyasetine yön veren ülkelerden biri konumuna yükselecektir.

Çok farklı ekolojilerin harmonisine sahip cennet ülkemizin yer altı ve yer üstü zenginliklerini değerlendirerek ülkemiz ekonomisine katma değer yaratmak, biz ziraatçıların en önemli görevidir. Ülkemiz her ne kadar gıda üretimi açısından kendine yeterli 3-5 ülkeden biri olarak gösterilse de mevcut hayvansal gıda üretimimiz ve tüketimimiz gelişmiş ülkelerdeki üretim düzeyinin çok altındadır. Ancak, potansiyel vardır ve bu potansiyeli harekete geçirerek çok daha fazla ve ekonomik üretim için zootechnistlere büyük görevler düşmektedir.

Verimli ve ekonomik bir hayvansal üretim için rasyonel beslemenin gerçekleştirilebilmesi; ancak yemin ve hayvanın tanınması ile mümkündür. Bu kitap öncelikle Ziraat Fakültesi Zootečni Bölümü ve Veteriner Fakültesi öğrencilerine Yemler ve Yem Teknolojisi alanında temel bilgileri vermek amacı ile hazırlanmıştır. Ancak kitabın hazırlanması aşamasında Yemler ve Teknolojisi ile ilgili klasik temel bilgiler yanında, bu alanda ortaya çıkan yeni gelişmeleri kapsayacak şekilde güncel bilgi ve bulgulara da yer verilmesine özen gösterilmiştir. "Yemler Bilgisi ve Yem Teknolojisi" kitabından lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim alan öğrenciler yanında, hayvan yetiştiricileri ile hayvancılık, araştırma ve uygulama alanlarında çalışan teknik elemanların da yararlanabilecekleri düşünülmüştür. Okuyucuların kitabın olası eksiklik ve hataları ile ilgili görüş, öneri ve eleştirilerini esirgememeleri halinde ileride yukarıda açıklanan anlamda daha yararlı metinlerin hazırlanabileceği muhakkaktır.

Bu kitabın hazırlanmasında, yazdıkları yemler bilgisi ve yem teknolojisi alanındaki kitapları temel alarak konuyla ilgili bilimsel yayınlarından büyük oranda yararlandığımız değerli hocalarımız, Sayın

(Merhum) Prof.Dr. Remzi Akyıldız'a, Sayın (Merhum) Prof.Dr. Ali Karabulut'a, Sayın Prof.Dr. Mustafa Ergül'e ve günümüz yem bilgileri, yem teknolojileri konusundaki araştırma ve yayınlarından yararlandığımız, isimleri burada sayılamayacak kadar çok, konuyla ilgili bilim insanlarına ve teknik elemanlara şükranlarımızı sunarız. Ayrıca kitabın akademik camiaya ulaştırılması için maddi desteklerini esirgemeyen **Cargill Tarım ve Gıda San. Tic. A.Ş.**'ne, kitabın yazımında ve düzeltmelerinde yardımcı olan Anabilim Dalımız Yüksek Lisans Öğrencileri Ziraat Müh. Ayşe Genç'e ve Ziraat Yük. Müh. H. Batuhan Demircioğlu'na teşekkür ederiz.

Mevcut kitabın ülkemiz hayvancılığına katkı sağlayacak genç zooteknist ve veteriner hekim adaylarına ve hayvansal üretimle ilgilenen herkese yararlı olması dileğiyle,

Mart 2026

Prof. Dr. Hasan Rüştü Kutlu

Prof. Dr. Ladine Baykal Çelik

Dr. Öğr. Üyesi Harun Kutay

ÖNSÖZ.....	v
Bölüm 1	
GİRİŞ.....	1
Bölüm 2	
YEMİN TANIMI ve SINIFLANDIRILMASI.....	5
2.1. Yemin Tanımı	5
2.2. Yemlerin Sınıflandırılması.....	6
Bölüm 3	
KABA YEMLER.....	11
3.1. Sulu Kaba Yemler	12
3.1.1. Yeşil Yemler	13
3.1.1.1. Doğal ve Yapay Çayır-Mer'alar	16
3.1.1.2. Çayır-Mer'aların Besleme Değeri	18
3.1.1.3. Çayır-Mer'aların Besleme Değerini Etkileyen Faktörler	19
3.1.2. Tek veya Karışık Olarak Yetiştirilen Yeşil Yemler	27
3.1.2.1. Baklagil Yeşil Yemleri	29
3.1.2.2. Buğdaygil Yeşil Yemleri	38
3.1.2.3. Diğer Yeşil Yemler	48
3.1.3. Kök ve Yumru Yemler	55
3.1.3.1. Kök Yemler	56
3.1.3.2. Yumru Yemler	60
3.1.4. Yaş Meyveler	63
3.1.4.1. Elma (<i>Malus comminus</i> L.), Armut (<i>Pyrus comminus</i> L.)	64
3.1.4.2. Kavun (<i>Cucumis melo</i>) ve Karpuz (<i>Citrullus vulgaris</i>).....	64
3.1.4.3. Kabaklar (<i>Cucurbita pepo</i> L.)	65
3.1.5. Ağaç Dal ve Yaprakları.....	65
3.1.5.1. Akasya Türleri (<i>Robinia</i> spp.).....	67
3.1.5.2. Akçaağaç Türleri (<i>Acer</i> spp.).....	67
3.1.5.3. Fındık (<i>Corylus avellana</i>)	67
3.1.5.4. Gürgen (<i>Carpinus betulus</i>).....	67
3.1.5.5. Kavak Türleri (<i>Populus</i> spp.).....	68
3.1.4.6. Meşe Türleri (<i>Quercus</i> spp.)	68
3.1.6. Şeker, Meyve Suyu, Konserve, Muz Endüstrisi, Hint İnciri ve Zeytin Yağı Sanayi Artığı Posalar	68
3.1.6.1. Yaş Şeker Pancarı Posası	69
3.1.6.2. Elma Posası.....	70

3.1.6.3. Narenciye (limon, portakal, greyfurt) Posaları	70
3.1.6.4. Bezelye Posası	71
3.1.6.5. Domates Posası	71
3.1.6.6. Muz Endüstrisi Artıkları	72
3.1.6.7. Hint İnciri (Deve inciri, Frenk Yemişi-Opuntia ficus-indica).....	72
3.1.6.8. Zeytin Posası (Pirina).....	73
3.1.7. Sanayi Artığı Şilempeler	75
3.1.8. Silo Yemleri (Silaj, Haylaj).....	76
3.1.8.1. Silo Yeminin Tanımı ve Yararları.....	77
3.1.8.2. Kullanımı Yaygın Olan Silajlar.....	78
3.1.8.3. Silajla Beslemede Dikkat Edilecek Hususlar.....	84
3.1.8.4. Hayva Beslemede Haylaj Kullanımı.....	86
3.1.9. Seracılık Hasat Atıkları	86
3.2. Kuru Kaba Yemler	87
3.2.1. Kuru Otlar	87
3.2.1.1. Kuru Otların Hayvan Beslemede Önemi	87
3.2.1.2. Yaygın Olarak Üretimi Yapılan Kuru Otlar	89
3.2.2. Samanlar, Kılıf, Kabuk ve Kavuzlar	91
3.2.2.1. Baklagil Samanları.....	93
3.2.1.3. Diğer Samanlar	99
3.2.3. Kılıf, Kavuz ve Kabuklar	100
3.2.4. Kıtık Yemleri (Kesler)	105

Bölüm 4

YOĞUN YEMLER	107
4.1. Dane Yemler	108
4.1.1. Buğdaygil Dane Yemleri.....	109
4.1.1.1. Mısır (Zea mays L.)	113
4.1.1.2. Arpa (Hordeum Vul. L.).....	115
4.1.1.3. Buğday (Triticum)	117
4.1.1.4. Çavdar (Secale cereale L.)	119
4.1.1.5. Triticale (Triticum x Secale).....	120
4.1.1.6. Yulaf (Avena sativa).....	120
4.1.1.7. Pirinç.....	122
4.1.1.8. Sorgum (Darı)	122
4.1.2. Baklagil Dane Yemleri.....	124
4.1.2.1. Bakla (Vicia faba L.).....	128
4.1.2.2. Bezelye (Pisum arvense L.)	129
4.1.2.3. Burçak (Vicia ervilia Willd.).....	130
4.1.2.4. Fasulye (Phaseolus vulgaris)	130
4.1.2.5. Fiğ Türleri (Vicia sp.)	131

4.1.2.6. Lüpen (Acı Bakla) Türleri (<i>Lupinus sp.</i>)	132
4.1.2.7. Mercimek (<i>Lens esculenta</i>).....	133
4.1.2.8. Soya (<i>Glycine max</i>)	133
4.1.2.9. Guar (<i>Cyamopsis tetragonolobus</i>)	136
4.1.3. Yağlı Tohumlar	137
4.1.3.1. Keten Tohumu (<i>Linum usitatissimum</i>)	138
4.1.3.2. Ayçiçeği Tohumu (<i>Helianthus annuus</i>)	140
4.1.3.3. Pamuk Tohumu (Çiğit) (<i>Gossypium</i>).....	140
4.1.3.4. Kolza (Kanola) Tohumu (<i>Brassica napus oleifera D.C.</i>)	141
4.1.3.5. Yerfıstığı Tohumu (<i>Arachis hypogea</i>).....	142
4.1.3.6. Aspir Tohumu (<i>Carthamus tinctorius L.</i>).....	142
4.1.3.7. Kenevir Tohumu (<i>Cannabis sativa</i>)	143
4.1.3.8. Ketencik Tohumu (<i>Camelina sativa</i>)	144
4.1.4. Diğer Tohum ve Kuru Meyveler	145
4.1.4.1. At Kestanesi (<i>Aesculus hippocastanum</i>).....	145
4.1.4.2. Meşe Palamutu (Pelit) (<i>Quercus sp.</i>)	145
4.1.4.3. Keçi Boynuzu (Harnup) (<i>Ceratonia siliqua L.</i>)	146
4.2. Endüstriyel Yemler	147
4.2.1. Yağ Sanayi Yan Ürünleri-Küspeler	147
4.2.1.1. Soya Fasulyesi Küspesi (SFK)	151
4.2.1.2. Pamuk Tohumu (Çiğit) Küspesi (PTK)	152
4.2.1.3. Ayçiçeği Tohumu Küspesi (ATK)	155
4.2.1.4. Kolza (Kanola) Küspesi (KK)	155
4.2.1.5. Yerfıstığı Küspesi (YFK)	157
4.2.1.6. Aspir Tohumu Küspesi.....	157
4.2.1.7. Keten Tohumu Küspesi (KTK).....	158
4.2.1.8. Kenevir Küspesi.....	159
4.2.1.9. Ketencik Küspesi	160
4.2.1.10. Haşhaş Küspesi (HK).....	160
4.2.1.11. Susam Küspesi (SK)	161
4.2.1.12. Fındık Küspesi	162
4.2.2. Değirmencilik Sanayi Yan Ürünleri.....	162
4.2.2.1. Buğday Kepeği	163
4.2.2.2. Razmol, Bonkalite	164
4.2.2.3. Çavdar Kepeği	164
4.2.2.4. Pirinç Kepeği	165
4.2.3. Fermantasyon Sanayi Yan Ürünleri	165
4.2.3.1. Malt Çili (Arpa Kökçükleri)	166
4.2.3.2. Malt Posası (Bira posası)	167
4.2.3.3. Mayalar	168
4.2.3.4. Yoğunlaştırılmış Melas Şilempesi.....	169

4.2.3.5. Damıtma Yan Ürünleri.....	170
4.2.4. Nişasta Sanayi Yan Ürünleri.....	171
4.2.4.1. Mısır Gluten Unu.....	171
4.2.4.2. Mısır Özü (embriyosu) Küspesi.....	172
4.2.4.3. Mısır Kepeği.....	172
4.2.4.4. Mısır Nişastası.....	173
4.2.4.5. Maserasyon Suyu.....	173
4.2.4.6. Posalar.....	173
4.2.5. Şeker Sanayi Yan Ürünleri.....	174
4.2.5.1. Kuru Pancar Posası-Pancar Talaşı.....	175
4.2.5.2. Melaslı Kuru Pancar Posası.....	176
4.2.5.4. Melas.....	176
4.2.6. Biyoyakıt Sanayi Yan Ürünü; Gliserol.....	178
4.3. Hayvansal Kaynaklı Yemler.....	179
4.3.1. Süt ve Süt Ürünleri.....	179
4.3.1.1. Süt.....	179
4.3.1.2. Yağsız Süt.....	180
4.3.1.3. Süt Tozu.....	181
4.3.1.4. Peynir Altı Suyu.....	181
4.3.2. Su ve Rendering Ürünleri.....	182
4.3.2.1. Balık Unu.....	183
4.3.2.2. Et Unu.....	186
4.3.2.3. Et-Kemik Unu.....	186
4.3.2.4. Kan Unu.....	187
4.3.2.5. Kanatlı Hayvan Kesimhane Artıkları Unu (Tavuk Unu - Hindi Unu).....	187
4.3.2.6. Tüy Unu.....	188
4.3.3. Larva, Pupa, Böcek-Sinek-Solucan.....	188
4.4. Yemlik Yağlar.....	189
4.4.1. Bitkisel ve Hayvansal Kökenli Yağlar.....	190
4.4.2. Korunmuş (rumen by pass) Yağlar.....	192
4.5. Tek Hücre Proteinleri.....	195
4.6. Protein Tabiatında Olmayan Azotlu Bileşikler.....	197
4.6.1. Üre.....	198
4.6.2. Biüret.....	200

Bölüm 5

VİTAMİN EK YEMLERİ.....	201
5.1. Yağda Eriyen Vitaminler.....	201
5.1.1. Vitamin A.....	201
5.1.2. Vitamin D.....	202

5.1.3. Vitamin E	202
5.1.4. Vitamin K.....	203
5.2. Suda Eriyen Vitaminler.....	203
5.2.1. Vitamin B ₁ (Tiamin).....	203
5.2.2. Vitamin B ₂ (Riboflavin).....	204
5.2.3. Niasin (Nikotinik Asit).....	204
5.2.4. Vitamin B ₆ (Pridoksin).....	204
5.2.5. Pantotenik Asit	204
5.2.6. Biyotin (Vitamin H)	204
5.2.7. Folik Asit (Vitamin B ₁₀).....	205
5.2.8. Vitamin B ₁₂ (Siyanokobalamin).....	205
5.2.9. Kolin.....	206
5.2.10. Vitamin C (Askorbik Asit).....	206

Bölüm 6

MİNERAL EK YEMLERİ.....	207
6.1. Makro Mineraller	208
6.1.1. Kalsiyum ve Fosfor	208
6.1.2. Sodyum ve Klor	210
6.2. İz Elementler (Mikro Mineraller).....	212
6.2.1. Mera Beslenmesinde Kullanılan İz Element Kaynakları	213
6.2.2. İnorganik Formda Ön Karışım (premik) Şeklinde Kullanılan İz Mineral Kaynakları	214
6.2.3. Ön Karışım (premik) İçinde Organik Bağlı Formda Kullanılan İz Element Kaynakları.....	215

Bölüm 7

AMİNO ASİT EK YEMLERİ	219
7.1. Sentetik Amino Asitler.....	219
7.2. Rumende Korunmuş (bypass) Amino Asitler	220

Bölüm 8

YEM KATKI MADDELERİ	223
8.1. Yem Katkı Maddelerinin Kullanımı	223
8.2. Yem Katkı Maddelerinin Temel Özellikleri ve İlgili Mevzuat.....	225
8.3. Yem Katkı Maddelerinin Sınıflandırılması.....	226
8.3.1. Teknolojik Yem Katkı Maddeleri	229
8.3.1.1. Koruyucular	229
8.3.1.2. Antioksidanlar	231
8.3.1.3. Emülgatörler	231
8.3.1.4. Stabilizatörler.....	232

8.3.1.5. Kıvam Artırıcı-Jelleştirici Ajanlar	232
8.3.1.6. Bağlayıcılar	232
8.3.1.7. Radyonükleid Kontaminasyonunun Kontrolü için Kullanılan Maddeler	233
8.3.1.8. Topaklaşmayı Önleyici Maddeler	234
8.3.1.9. Asitlik Düzenleyiciler	234
8.3.1.10. Silaj Katkı Maddeleri.....	234
8.3.1.11. Denatüran Maddeler.....	236
8.3.1.12. Yemin Mikotoksin Bulaşıklığını Azaltan Maddeler	236
8.3.1.13. Hijyenik Durum İyileştiriciler	237
8.3.1.14. Diğer Teknolojik Katkı Maddeleri.....	237
8.3.2. Duyusal Yem Katkı Maddeleri	237
8.3.2.1. Renklendiriciler	238
8.3.2.2. Aromatik Maddeler	241
8.3.3. Besinsel Yem Katkı Maddeleri	241
8.3.3.1. Vitaminler, Provitaminler ve Kimyasal Özellikleri Tanımlanmış Benzer Etkiyi Gösteren Maddeler.....	242
8.3.3.2. İz Element Bileşikleri	242
8.3.3.3. Amino Asitler, Tuzları ve Analogları	242
8.3.3.4. Üre ve Türevleri (Protein Tabiatında Olmayan Azotlu Bileşikler)	243
8.3.4. Zooteknik Yem Katkı Maddeleri	243
8.3.4.1. Sindirim Artırıcılar.....	243
8.3.4.2. Bağırsak Flora Düzenleyicileri	247
8.3.4.3. Çevreyi Olumlu Etkileyen Katkılar	253
8.3.4.4. Diğer Zooteknik Katkı Maddeleri.....	255
8.3.4.5. Fizyolojik Durum Stabilizatörleri	257
8.3.4.6. Koksidiyostatik ve Histomonostatik Yem Katkıları	258

Bölüm 9

YEMLERE UYGULANAN TEKNOLOJİK İŞLEMLER.....263

9.1. Yoğun Yemlere Uygulanan İşlemler.....	263
9.1.1. Yoğun Yemlere Uygulanan Kuru İşlemler	263
9.1.1.1. Öğütme.....	263
9.1.1.2. Kırma ve Ezme	265
9.1.1.3. Peletleme.....	265
9.1.1.4. Patlatma	266
9.1.1.5. Mikronizasyon	267
9.1.1.6. Işınlama.....	267
9.1.1.7. Kavrurma.....	267
9.1.1.8. Genleştirme (ve Jeletinizasyon).....	268

9.1.2. Yoğun Yemlere Uygulanan Yaş İşlemler	271
9.1.2.1. Islatma-Pişirme	271
9.1.2.2. Buğulayıp Ezme.....	273
9.1.2.3. Fermantasyon.....	273
9.1.2.4. Çimlendirme-Hidroponik Çimlendirme	274
9.1.2.5. Alkalilerle İşleme	275
9.1.2.6. Asitlerle İşleme	276
9.2. Kaba Yemlere Uygulanan İşlemler.....	276
9.2.1. Kaba Yemlere Uygulanan Fiziksel İşlemler	276
9.2.1.1. Kuru İşlemler	276
9.2.1.2. Yaş İşlemler.....	278
9.2.2. Kaba Yemlere Uygulanan Kimyasal İşlemler.....	279
9.2.2.1. Sodyum Hidroksitle İşleme	281
9.2.2.2. Amonyakla İşleme	284
9.2.2.3. Diğer Kimyasal İşlemler.....	286
9.2.3. Mikrobiyolojik-Biyoteknolojik Fermentasyonla (katı-ortam fermentasyonu) İşleme	287

Bölüm 10

YEŞİL YEMLERİN SAKLANMASI.....	289
10.1. Kurularak Saklama	291
10.1.1. Doğal Kurutma.....	292
10.1.1.1. Yerde Kurutma	292
10.1.1.2. Sehpada Kurutma.....	294
10.1.2. Yapay Kurutma	298
10.1.2.1. Ambarda Kurutma.....	298
10.1.2.2. Sıcakta (ısıtılmış kabinde) Kurutma	300
10.1.3. Kuru Otların Yem Değerini Belirleyen Etmenler	302
10.1.3.1. Bitki Çeşidi	303
10.1.3.2. Biçim Zamanı	303
10.1.3.3. Kurutma Kayıpları	304
10.1.3.4. Yığın ve Balyalarda Oluşan Kayıplar	306
10.1.4. Otların Balyalanması.....	307
10.1.5. Kaliteli Kuru Otun Özellikleri.....	308
10.1.6. Yapay Kurutulmuş Yeşil Yemlerin Kalite Özellikleri.....	309
10.1.7. Yapay Kurutulmuş Yeşil Yemin Saklanması (Depolanması).....	310
10.2. Silolayarak Saklama (Silaj ve Haylaj)	311
10.2.1. Silolama Yönteminin Seçimi	312
10.2.1.1. Silaj	312
10.2.1.2. Haylaj.....	312
10.2.1.3. Haylajın Avantaj ve Dezavantajları	313

10.2.2. Silo Yerinin Seçimi	315
10.2.3. Silo Kaplarında Aranılan Nitelikler.....	316
10.2.4. Silo Çeşitleri.....	316
10.2.5. Silo Büyüklüğünün Saptanması	320
10.2.6. Silolanacak Yemlerde Aranılan Özellikler.....	322
10.2.7. Silonun Doldurulması	324
10.2.8. Siloda Oluşan Kimyasal Olaylar.....	327
10.2.8.1. Laktik Asit Oluşumu.....	328
10.2.8.2. Bütirik Asit Oluşumu.....	329
10.2.8.3. Asetik Asit Oluşumu.....	330
10.2.8.4. Alkol Oluşumu.....	330
10.2.9. Laktik Asit Oluşum Yoğunluğuna Etki Eden Faktörler.....	331
10.2.9.1. Doğrama ve Ezme.....	331
10.2.9.2. Sıcaklık	331
10.2.9.3. Silaj Katkı Maddeleri.....	332
10.2.10. Silo Yeminin Kalite Özellikleri.....	337
10.2.11. Yeşil Yemlerin Silolanma Yeteneklerine Göre Sınıflandırılması.....	340
10.2.12. Bazı Önemli Yem Bitkilerinin Silolanmasında Dikkat Edilecek Hususlar.....	341
10.2.12.1. Mısır Hasılı	341
10.2.12.2. Yonca ve Korunga.....	341
10.2.12.3. Tahıl Hasılları.....	341
10.2.12.4. Darı Çeşitleri ve Sudan Otu	342
10.2.12.5. Şeker Pancarı Yaprakları.....	342
10.2.13. Silolamada Görülen Besin Maddeleri Kayıpları	342
10.2.13.1. Solunum Kayıpları (Oksidasyon)	343
10.2.13.2. Mekanik Kayıplar	344
10.2.13.3. Fermantasyon Kayıpları.....	344
10.2.13.4. Silo Suyu Sızmasının Neden Olduğu Kayıplar.....	345
10.3. Dondurarak Saklama.....	346
10.4. Yeşil Yemleri Saklama Yöntemlerinin Besleme Değerine Etkileri.....	347
10.4.1. Kurutarak Saklamanın Besleme Değerine Etkileri	347
10.4.1.1. Genel Besleme Değeri	347
10.4.1.2. Yem Tüketimi.....	347
10.4.1.3. Sindirilme Derecesi.....	348
10.4.1.4. Enerjiden Yararlanma.....	349
10.4.1.5. Proteinden Yararlanma	349
10.4.2. Silolayarak Saklamanın Besleme Değerine Etkileri	349
10.4.2.1. Genel Besleme Değeri	349
10.4.2.2. Yem Tüketimi.....	350
10.4.2.3. Sindirilme Derecesi.....	351

10.4.2.4. Enerjiden Yararlanma.....	351
10.4.2.5. Proteinden Yararlanma.....	351

Bölüm 11

YEMLERDE BULUNAN BESLENMEYİ ENGELLEYİCİ MADDELER.... 353

11.1. Tripsin Engelleyiciler.....	354
11.2. Lektinler (Fitohemaglutininler).....	354
11.3. Mimosin	355
11.4. Antijenik Proteinler	356
11.5. Tanenler.....	356
11.6. Glikozitler.....	357
11.6.1. Siyanojenler (Hidrojen Siyanidli Glikozitler).....	357
Polifenol Bileşikler.....	358
Glikozitler.....	358
Alkaloidler.....	358
Diğer Beslenmeyi Engelleyici Maddeler	358
Lektinler.....	359
Tahıl Daneleri.....	359
Baklagil Tohumları	359
11.6.2. Glikozinolatlar.....	359
11.6.3. Saponinler.....	360
11.6.4. Vicine/Convicine.....	361
11.7. Alkaloidler.....	361
11.8. α -Amilaz Engelleyicileri	362
11.9. Gaz Yapıcı Etmenler	362
11.10. Fitin Tuzları.....	362
11.11. Oksalatlar	363
11.12. Gossipol.....	363
11.13. Sinapinler	364
11.14. Nitratlar	365
11.15. Mikotoksinler	365
11.15.1. Aflatoksinler.....	368
11.15.2. Ochratoksinler	369
11.15.3. Fusarium Toksinleri	370
11.15.4. Mikotoksinlerin İnaktivasyonu	371
11.15.5. Mikotoksinlerin Yemdeki Kritik Düzeyleri	372
11.16. Dioksin	374

Bölüm 12

KARMA YEM ENDÜSTRİSİ..... 375

12.1. Karma Yem ve Önemi.....	376
-------------------------------	-----

12.2. Karma Yem Endüstrisinin Tarihsel Gelişimi.....	378
12.3. Karma Yem Teknolojisinin Özellikleri.....	381
12.4. Karma Yem Üretimi.....	383
12.4.1. Yem Fabrikasının Kuruluş Yeri ve Yapısı.....	383
12.4.2. Yem Fabrikasının Çalışma Tekniği.....	384
12.4.3. Karma Yem Fabrikasının Bölümleri.....	384
12.4.3.1. Hammadde Alım ve Tartım.....	388
12.4.3.2. Silolama.....	388
12.4.3.3. Dozajlama.....	389
12.4.3.4. Öğütme-Kırma-Ezme.....	390
12.4.3.5. Karıştırma.....	392
12.4.3.6. Peletleme (ve Krambil Yapma).....	393
12.4.3.7. Ambalajlama.....	395
12.4.3.8. Kalite Kontrol Laboratuvarı.....	395
12.5. Ülkemizde Karma Yem Üretim Düzeyi ve Kullanımı.....	396
12.6. Ülkemizde Karma Yem Endüstrisinin Sorunları.....	400
12.6.1. Temel Hammadde Teminine İlişkin Sorunlar.....	400
12.6.1.1. Bitkisel Kökenli Hammaddeler.....	401
12.6.1.2. Hayvansal Kökenli Hammaddeler.....	403
12.6.1.3. Diğer Hammaddeler.....	404
12.6.1.4. Hammadde Temininde Gerekli Düzenlemeler.....	405
12.6.2. Yem Katkı Maddelerinin Temini ve Kullanımına İlişkin Sorunlar.....	406
12.6.2.1. Üretim-İthalat-Kullanım.....	407
12.6.2.2. Yasal ve Yönetmelik Düzenlemeler.....	408
12.6.3. Kapasite Kullanımına İlişkin Sorunlar.....	409
12.6.4. Teknolojik Sorunlar.....	411
12.6.4.1. Dozajlama.....	411
12.6.4.2. Öğütme.....	412
12.6.4.3. Karıştırma.....	413
12.6.4.4. Peletleme.....	414
12.6.4.5. Teknoloji Kullanımına İlişkin Değerlendirme.....	415
12.6.5. Yasal Düzenlemeler ve Kalite Kontrolüne İlişkin Sorunlar.....	415
12.6.5.1. Yasal Düzenlemeler.....	416
12.6.5.2. Kalite Kontrol-Yem Analizleri.....	417
12.6.6. Fiyat Oluşumu, Pazarlama ve Rekabet Sorunları.....	419
12.6.6.1. Fiyat Oluşumu.....	419
12.6.6.2. Pazarlama ve Rekabet.....	421
12.6.7. Karma Yem Endüstrisinin Geleceği için Öneriler.....	422
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	425
Ek-1 Küspe Normları.....	437

Ek-2 Yem Hammaddelerinde Fire Ve Zayıat Oranları.....	439
Ek-3 Yemlerde İstenmeyen Maddeler Hakkında Tebliğ.....	440
Ek-4 Yem-Hayvan Besleme Terimler Sözlüğü	444

Cargill | Helping
the world
thrive

9 786253 928964

EFEAKADEMI
YAYINLARI